

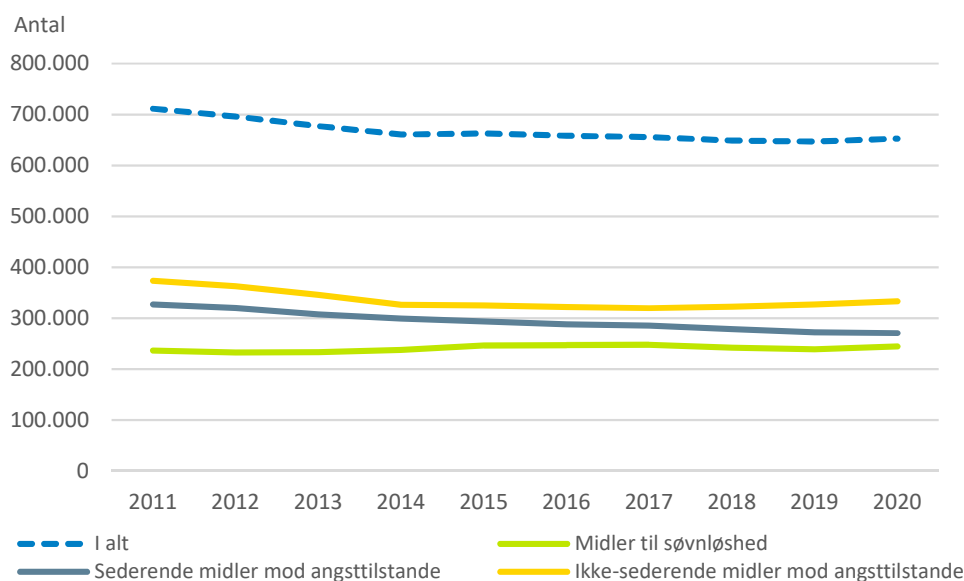
30. august 2021

Skift i behandlingen af søvnløshed og angsttilstande over de seneste 10 år

Gennem de seneste ti år er der sket et fald (8 pct.) i forbruget af lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande, der i alt dækker over tre overordnede grupper. Det samlede antal brugere er faldet fra knap 712.000 brugere i 2011 til 653.000 i 2020, *jf.* Figur 1.

Der ses især et fald i forbruget af lægemidler til angsttilstande. Det gælder både sederende midler mod angsttilstande (17 pct.) og ikke-sederende midler (11 pct.), der kan gives mod angsttilstande, men som også virker mod depression. Modsat ses en svag stigning (3 pct.) i brugen af lægemidler mod søvnløshed, *jf.* Figur 1.

Figur 1 Udvikling i antal brugere af lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande, 2011-2020

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret, Sundhedsdatastyrelsen (opdateret til og med juli 2021)

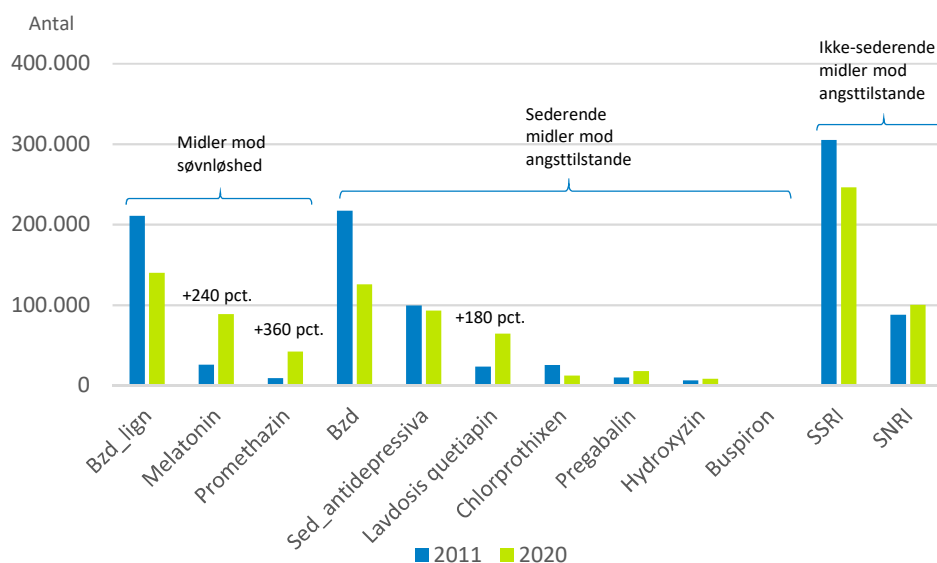
Note: Lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande (I alt) dækker over tre overordnede grupper: Midler mod søvnløshed (benzodiazepinlignende midler, melatonin og promethazin), sederende midler mod angsttilstande (benzodiazepiner, sederende antidepressiva, pregabalin (Kun mod angst o.l.), hydroxyzin og buspiron, lavdosis quetiapin (≤ 150 mg) og chlorprothixen) og Ikke-sederende midler mod angsttilstande (SSRI og SNRI). Ikke-sederende midler bruges også mod depression mm. Der er ikke benyttet receptens indikationskoder til at afgøre, hvilken gruppe lægemidlet inddeles i (kun for pregabalin). Det skyldes, at der er usikkerhed om, hvorvidt indikationskoderne kan anvendes, da disse kan være mangelfuldt indberettet for nogle lægemiddelgrupper. Nogle brugere har indløst recepter på lægemidler til både søvnløshed og angsttilstande og tæller med flere gange i figuren. Derfor må antal brugere ikke summeres på tværs af grupperne. Et samlet antal ses under 'I alt'.

Det er ofte kvinder (62 pct.), der er i behandling med lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande, og den typiske bruger¹ er 59 år, *jf.* Bilagsfigur 1.

Flere brugere får nu lægemidlerne melatonin, promethazin og lavdosis quetiapin mod søvnløshed og angsttilstande

Der er nu mere end tre gange så mange brugere, der er i behandling med lægemidlerne melatonin (240 pct.) og promethazin (360 pct.), der bruges mod søvnløshed, end for 10 år siden. Der ses også en stigning i brugen af det antipsykiske lægemiddel quetiapin² (180 pct.), som brugt i lavdosis har en beroligende effekt. Forbruget er samtidigt faldet for benzodiazepiner (bzd; 40 pct.) og benzodiazepinlignende lægemidler (bzd_lign; 30 pct.), *jf.* Figur 2.

Figur 2 Udvikling i antal brugere af lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande, fordelt på lægemiddelgruppe, 2011 og 2020

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret, Sundhedsdatastyrelsen (opdateret til og med juli 2021)

Note: Lægemidlerne dækker over følgende ATC-koder: Bzd_lign (ATC N05CF), Melatonin (ATC N05CH01), Promethazin (ATC R06AD02), Bzd (ATC N03AE, N05BA, N05CD), Sederende antidepressiva: (ATC N06AX03, N06AX11), Pregabalin (ATC N03AX16, afgrænset til angst o.l.), Chlorprothixen (ATC N05AF03), Lavdosis quetiapin (ATC N05AH04, ≤150 mg), Hydroxyzin (ATC N05BB01), Buspiron (ATC N05BE01), SSRI (ATC N06AB), SNRI (ATC N06AX, undtagen N06AX03 og N06AX11). Nogle brugere har indløst recepter på flere forskellige lægemidler og tæller med flere gange i figuren. Derfor må antal brugere ikke summeres på tværs af lægemiddelgrupperne.

¹ Den typiske bruger: Her anvendes medianalderen til at beskrive den typiske bruger. Medianen svarer til den alder, som halvdelen af befolkningen er under, og den anden halvdel er over.

² Sundhedsdatastyrelsen (2021). Tredobling i forbruget af det antipsykotiske middel quetiapin i lavdosis gennem det seneste årti.

Der er sket et skift i behandlingen af søvnløshed og angsttilstande gennem de seneste 10 år. Det skyldes formentlig, at der har været øget fokus på at nedbringe forbruget af de afhængigheds-skabende lægemidler benzodiazepiner og benzodiazepinlignende lægemidler, der kun bør anvendes kortvarigt mod søvnløshed og angsttilstande^{3,4}. Her har melatonin, promethazin⁵ og lavdosis quetiapin muligvis fundet anvendelse i stedet for benzodiazepiner og benzodiazepinlignende lægemidler, da lægemidlerne har en anden bivirkningsprofil og mindre misbrugspotentiale⁶.

Stoppede brugere af benzodiazepiner og benzodiazepinlignende midler skifter ikke til andre midler mod søvnløshed og angsttilstande

Over halvdelen af brugerne (64 pct.) af benzodiazepiner eller benzodiazepinlignende midler i 2019 stopper med medicinen igen samme år. Det kan tyde på, at mange benytter lægemidlerne efter behov og der derfor går længere tid mellem køb af medicinen, *jf.* Figur 3.

Kun få (12 pct.) af de stoppede brugere skifter til et andet lægemiddel mod søvnløshed og angsttilstande. Der skiftes typisk til lægemidlerne SSRI (4 pct.), sederende antidepressiva (3 pct.) og melatonin (3 pct.), *jf.* Figur 3.

Det viser, at størstedelen af brugerne som stopper med benzodiazepiner eller benzodiazepinlignende ikke skifter til andre lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande i umiddelbar forlængelse. Det tyder i stedet på, at flere borgere nu bliver opstartet med disse lægemidler fremfor benzodiazepiner eller benzodiazepinlignende midler.

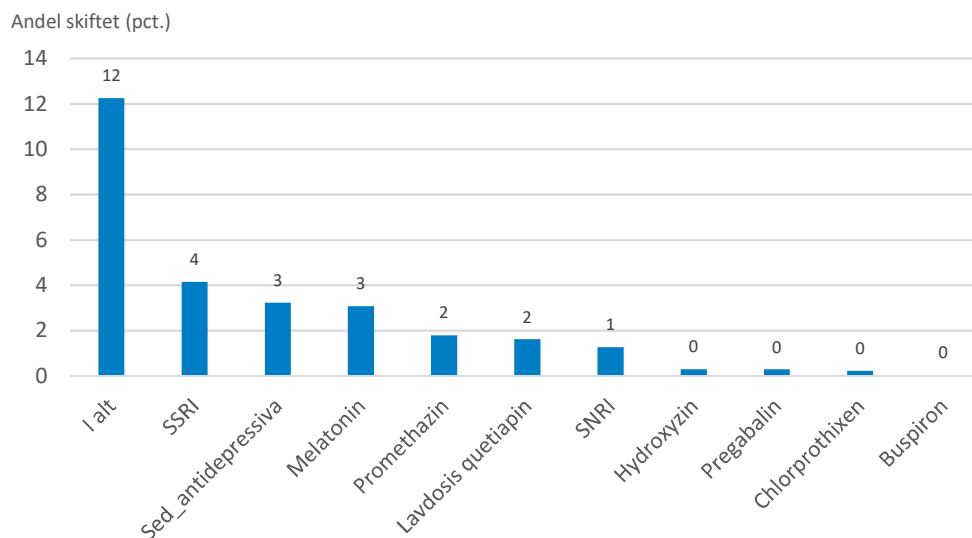
³ Sundhedsstyrelsen (2019). *Vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler.*

⁴ Sundhedsdatastyrelsen (2010). *Kurven er knækket – forbruget af sove- og angstdæmpende midler falder nu kraftigt*, Sundhedsdatastyrelsen (2013). *Færre personer er langtidsbrugere af benzodiazepiner og benzodiazepinlignende lægemidler*, Sundhedsdatastyrelsen (2018). *Stadig færre langtidsbrugere af sovemedicin og angstdæmpende medicin.*

⁵ For melatonin og promethazin skal det bemærkes, at en tilsyneladende stigning i antal brugere også kan skyldes: 1) at specifikke varenumre til indberetning af salg af magistrelt fremstillede lægemidler indeholdende melatonin løbende er blevet oprettet siden 2011. Salget har forinden været indberettet på et samlevarenummer, og et eventuelt salg før ibrugtagning af specifikke oprettede varenumre kan ikke identificeres 2) promethazin blev gjort receptpligtigt i dec. 2014. Salg af promethazin i håndkøb inden ændringen har ikke været registreret på cpr-numre, og har dermed ikke været medregnet i 'antal brugere.

⁶ Promedicin.dk (besøgt marts 2021).

Figur 3 Andel af stoppede brugere af benzodiazepiner og benzodiazepinlignende midler, der er skiftet til et andet lægemiddel mod søvnløshed og angsttilstande i 2019, fordelt på lægemiddelgruppe

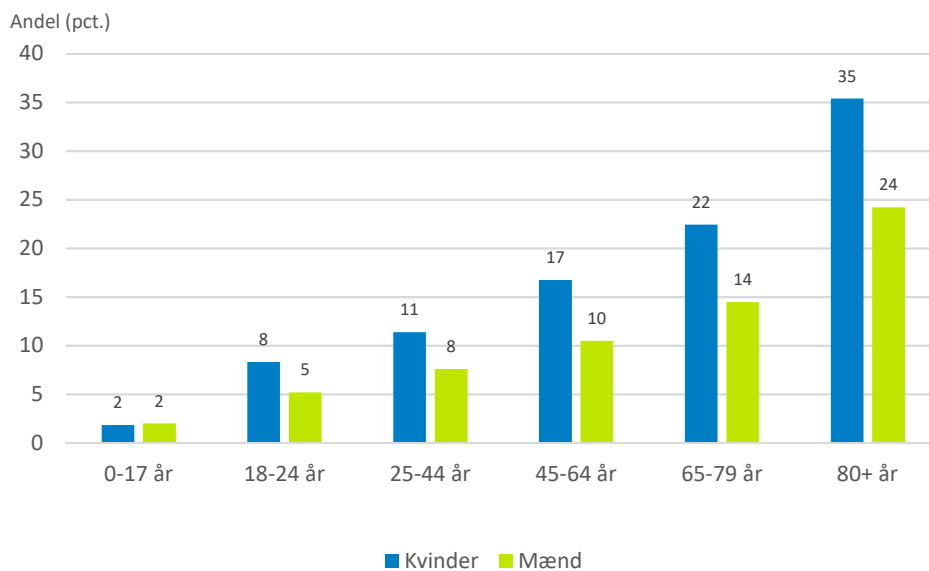

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret, Sundhedsdatastyrelsen (opdateret til og med juli 2021)

Note: I alt dækker over samtlige lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande undtagen bzd og bzd_lign midler. For yderligere afgrænsning se noten til figur 1. En bruger tæller med som stoppet, hvis denne har indløst mindst én recept på bzd eller bzd_lign midler, og ikke indløser en ny recept inden for de efterfølgende 6 mdr. En bruger tæller med som skiftet, hvis denne har købt et lægemiddel mod søvnløshed og angsttilstande fra 3 mdr. før op til 6 mdr. efter de er stoppet med bzd eller bzd_lign midler. Der er kun inkluderet brugere, der har holdt en pause med lægemidlet minimum 1 år op til de 3 mdr. inden deres sidste receptindløsning på bzd og bzd_lign midler. Nogle brugere er skiftet til flere forskellige lægemidler og tæller med flere gange i figuren. Derfor må andelen ikke summeres på tværs af lægemiddelgrupperne.

Bilag - supplerende figur

Bilagsfigur 1 Andel brugere af lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande i 2020, fordelt på aldersgruppe og køn

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret, Sundhedsdatastyrelsen (opdateret til og med juli 2021)

Note: For afgrænsning af lægemidler mod søvnløshed og angsttilstande se noten til figur 1. Alder er brugerens alder pr. 1. januar 2020. Andelen er beregnet i forhold til antal indbyggere i den pågældende aldersgruppe.